

Bálint Tibor

MA VELEM LESZEL A PARADICSOMBAN

A két milicista a Felhővár tetején kiszállt a fedett kocsiból, és pár lépésnyit aláereszkedett az ösvényen, hogy a bokrok mögé rejtőzzék, s onnan vesse rá magát Sánta Marira, mielőtt az fölé a kereszthez, s szórni kezdi átkait a Pártra és Hamudiusra a szegénynegyed lebontása miatt. Mari azonban még nem látta őket, és nem létező menyasszonyládájából emlékeinek legrikítóbb színű kelengyéjét kapkodta elő, és az a bordélyházi élet utolsó napjait idézte fel benne, miközben zihálva és verítékezve Szűz Mária szenvedő pillantásával nézett föl a keresztre, amelyre talán őt is fölfeszítik, ha majd kitátja a száját; de lesz feltámadás, igazi feltámadás, csak hinni kell benne, s mert ő eddig is erősen hitt, neki is sikerült föltámasztania egy embert, akiben már pislákolni is alig pislákol az élet.

– Egy halott pasas fekszik emitt a tűzoltótorony tövében! – mondta Mamuka azon a lélekdermesztő februári reggelen, s a nyakába simuló róka fölött tömött párát lehelt szét. – Bizonyára besikerált, és megfagyott a csóró!...

A lányokban kíváncsiság ébredt az ismeretlen férfi iránt, s mindjárt találgatni kezdtek, vajon fiatal vagy öreg, civil-e vagy katona, öngyilkos akart lenni, vagy szeszes bódulatában nem érezte a halál hidegen tapogató ujjait a szíve körül?... És mindenikük a maga módján képzelte el a hullát, s a legtöbben első szerelmüket látták maguk előtt nyomorúságos állapotában, a sors bosszúja vagy igazságszolgáltatása szerint, s minél hamarabb látni szerették volna. Kapkodva öltözni kezdtek, de Mari csak kosztümkabátot vett a pongyolára, bukdácsolva elindult a havas-jeges járdán, s hamarosan oda is ért a helyszínre. Baljós sejtése íme beigazolódtott, mert amint félve megpillantotta a tűzoltótorony lábánál az elesett ember bakancsait, a pálinkásuveget és odébb a félregurult vadászkalapot, ijedten a szájához kapta a kezét, s a szemé tágra nyílt, hiszen ő volt; Kakas Márton! Még az erdön megcsonkult ujjait is látta, amelyek szürkésülően feküdtek a járdán, mint a letaposott kis padlizsánok. Több lány fölsikoltott, noha mindenhez szokva voltak, még a szerelmi élet durva és elfajzott módjaihoz is, s még jól emlékeztek a szovjet hadsereg bevonulására, amikor a katonák úgy csaptak le rájuk, akkor még érintetlen lányokra, akár a részeg vadászok, akik egyszerre löttek ugyanarra az özre, s így egyenlő részt követelnek belőle. Az ismeretlen férfi még a rengő farú Vilmában is szájalmat ébresztett, akit Mamuka, Buha Zsuzsi kiárusított Pók Janninak, a püpos hölgyfodrásznak, s aki most látogatóba tért vissza.

Egy fuvaros fordult be a torony melletti keskeny utcából, kézistráfat vonszolva, és Mari határozottan eléje lépett:

– Álljon meg, apám! – mondta. – Bevisszük ezt a beteget a lakásomra, onnan majd telefonozok a mentőkért!

Barátnői összevissza kiáltoztak, nem tudták, mi történt vele, de annyi szürke, eseménytelen nap után megcsiklandozta őket a botrány előérzete, és babonás félelmükön áthajolva, segítették fölemelni a fagyott férfit a szekérre, s ricsajogva tolták a különös fogatot. Mikor a szekér befordult a bordély udvarára, Buha Zsuzsi már ott állt előttük, és rémülten fölkiáltott:

– Jézus Mária, kit hoztatok?!... Vigyétek innen ebben a percben, mert csak bajt okoztok velem!... Nézd a sok luburgyináját, mi jut eszükbe: hullát szednek fel az utcáról!...

Keresztet vetett, s riadt önsajnálataiban még a könnye is eleredt, miközben hatalmas bagolyfejét ingatta, de a lányok még csak nem is válaszoltak, és Vilma buta csodálkozással, kihevülve egyenesedett fel a szekér mögött. Bácsikám, a kupléros még semmiről sem tudott, még az asszony sikolyát sem hallotta. Mióta december 30-án kikiáltották a népköztársaságot, és a királyt menesztették, behúzódott a szobájába, és az éjjelilámpa fényénél bénult agyúan százszor is elolvasta az összegyűjtött lapok legapróbb cikkeit is, s oly jelentősnek érzett minden betűt a maga sorsában, hogy csupa nagybetűt látott maga előtt, s elsősorban a kormány kiáltványát a néphez:

**TISZTEK, TISZTESEK ÉS KÖZKATONÁK! POLGÁROK ÉS POLGÁRNÓK!
DICSÓ TÖRTÉNELMI PILLANATOKAT ÉLÜNK ÁT!
A KIRÁLY LEMONDOTT, HAZÁNK KÖZTÁRSASÁG LETT!**

Bácsikámat már ez is zavarba hozta, nem tudta, vajon hozzá is szól-e, s ha igen, ő melyik csoportba tartozik. Gyomorszaggaató sejtésekkel forgatta, zizegett a lapokat, krárogott, köhécselt, hangosan szuszogott, egy-egy kifejezésnél megállt, az orrát húzogatta, és hosszan tűnődött fölötte, mikor pedig a helyi lap legfrissebb számában háromhasábos riport kiáltozó címére figyelt fel, azt hitte, rosszul lesz; kiment a vécére, és a kagyló fölé hajolt.

AZONNAL CSUKJÁK BE A SZAMOSVÁRI BORDÉLYHÁZAKAT!

A riporter felháborodva számolt be a Tanítók Háza mögött, a Forduló utcában és a Felhővár alatt szerzett élményeiről, ahol „a lányok még ma is éhbérért adják el a testüket”, ahol „minden orvosi felügyelet nélkül folyik az olcsó, örömtelen szeretkezés s a lopásra, gyilkolásra fölbátorító tivornyázás”.

A kupleros fölpillantott. A dohányfüst mint szétszaggaatótt kéesszűrke muszlinkendő lebegett a feje körül, s ő egyre biztosabb volt abban, hogy a lányok miatt, az esti lámpagyújtások miatt szorult ki a polgárok közül oda, ahol kifogynak a megnevezések, akár a levegőből az oxigén, a sosem volt lények közé, hogy ott fuldokolják, amíg csak ki nem múlik... Mi lesz velem?... Mi lesz az üzlettel?... Ezek a barmok végül még lerombolják s egy mozdulattal letörlik a város „szégyenfoltjait”, akkor pedig ő mehet megint cinkelt lapokkal ultizni, snapszlizni, ha meg akarja keresni a tányér ételre és a pakk cigarettára valót...

Bevett egy idegcsillapítót, és tovább olvasott; a keze remegett, s benne a lap is; de hiába forgatta mereven figyelve, mert egy bélyegnyi felületet sem talált, ahonnan a vigasznak és a reménynek legalább valami halvány, tétova fénye áradt volna felé: „Szamosvár dolgozói hatalmas lelkesedéssel ünnepelték a népköztársaságot!”, „Ledőltek a főúri és földesúri reakció bástyái”, „A kínai néphadsereg súlyos csapást mért Csang Kai-sek seregére”, „Megtagadta Petófit és Kossuthot Mindszenty bíboros”, „Szamosvár lakossága március 15-éig köteles bejelenteni, hogy a közmunkát természetben végzi-e vagy pénzzel váltja meg...”

Ekkor a térdére ejtett lap fölött egy görnyedt, csákányoló alak tűnt eléje, amint a követ vágja a szikrázó napsütésben, haja rövidre volt vágva, mint a fegyenceké, borostás képen a veríték porral, piszokkal keveredett. S már pusztán amiatt is elrémitette e látomás, mert tudta, hogy Zsuzsa nem váltja meg őt, ha minden összedől, s belégebédhet a csákányolásba, lapátolásba. Ez a marha király is nem tudott a fenekén ülni, amíg az amerikaiak beavatkoznak? Miért kellett bemondania az ultimót?...

Bácsikám az újságokból azt nem tudhatta meg, hogy mily zivataros perceket élt át a király, hogy sírt, kezében remegett a toll, miközben Gorgo D. Gorgo pártfőtitkár szeméből szomorú fenyegetés áradt felé, „Ha nem írja alá, felség, vér folyik majd, nagyon sok vér, a fogva tartott fiatalokat pedig agyonlőjük”, s hogy Pegorza miniszterelnök mindvégig egy világfi mosolyával himbálta magát; zsebében revolver volt, s talpa alatt vakolatdarabkák csikorogtak, mert Visinszkij, amikor hatalmasan fölindulva magukra hagyta őket az alkudozásban, úgy bevágta az ajtót, hogy egy darab aranyozott mennyezetdész a szőnyegre zuhant...

Mindezekről semmit sem tudhatott bácsikám, s az ablakpárkányon végigrakott cigarettavég már oly hosszú volt és tarka, mint egy nyírfa ostor nyele. Mikor Buha Zsuzsi kiáltozására végül előballagott, és meglátta a kézistráfon fekvő alakot, aki az éjszaka randalírozott a kapu előtt, és a menyasszonyát követelte tőle, már gyanította, mi történt, de csak állt elszürkült arccal, mert tudta, hogy a lányok sok mindent sejtene az idők változásáról, s nem sokáig parancsolhat nekik; kötelességből mégis az asszony védelmére kelt, de amikor megszólalt, a hangja erőden volt és meggyőződés nélküli, és hamis önérzet remegett benne:

– Ez nem hullaház és nem ravatalozó, értitek, kisanyám!... Ez hatóságilag bejegyzett intézmény, és ha kihívom Timori rendőrkesztort, ő majd eszetekbe juttatja!... Csak nem képzelitek, büdös döggjei, hogy máris azt tehetek, amit akartok?!...

Az öklével megfenyegette őket, átsietett az udvaron, mintha telefonozni óhajtana a rendőrségre, de már tudta, hogy helyette inkább betér a Vén hordóba, és annyi gyötrődés, félelem és aggodalom után a földig leissza magát, mert ezek a bestiák ma úgysem mennek szobára, sem holnap, sem azután, talán soha többé, s neki még annyi dolga sem lesz, hogy a vörös lámpát fölgyújtsa a kapu fölött. Santa Mari rákészült, hogy Buha Zsuzsa további óbégatásával sem fog törődni, az udvari fészerből hatalmas bádogteknőt cipelt elő, a fuvarossal meg a lányokkal bevitte a *halottat* a végre tárt ablakú hideg szobába, és a teknőbe fektette. Régi könyvekből tudta, hogy a fagyott embert föl lehet ébreszteni, „ha a rothadás még nem állt be”, s azt is megtanulta, hogyan, mintha előre tudta volna, hogy életének egy pillanatában nagyon nagy szüksége lesz ilyen ismeretekre. Miután Kakas Mártonról óvatosan lehántotta a ruhát, nehogy valamely tagját eltörje, teknőbe fektette a fiút, félig megtöltötte hideg vízzel, utána a lányok hordani kezdték a havat lavórokban, vedrekben onnan, ahol még nem tapostak rá. Mari befedte első szeretőjét vele, úgy, hogy annak csak az orra meg a szája maradt szabadon, s e buzgólkodása közben szólt Madár Elvirának, a fekete szemű, nagyszájú cigánylánynak, hogy szaladjon el a kocsmába, és hozzon fodormenta-pálinkát, legalább két litert.

– Ha fölébred Kakas Márton, olyan murit csapunk az Édes lyukban, hogy sosem felejtitek el! – biztatta a lányokat térdeltéből fölegyenesedve.

Elvira térült-fordult, s már itt is volt a két üveg méregzöld itallal; az átfázott lányok móhon kortyoltak belőle, de felváltva, egyre serényebben dörzsölték az alvó meztelen testének minden részét hóval, s reménykedő izgalom közben dolgoztak, hátha sikerül életre kelteni ezt a hűtlen legényt, akinek a históriáját már ismerték: ha elindult is a túlvilágra, még csak feleúton lehet – gondolták, s mikor kifogyott a hó a szűk udvar négyszögéből, létrát hoztak, s annak a tetején imbolyogva kefe-seprűvel, lapáttal kortarták le a szűzfehér vattaréteget, melynek egy-egy darabja a nyakukba hullott, s még a hasukat is megcsiklandozta. S megint ittak a fodormenta-pálinkából, dermedt ujjai

között billegett a pohár; a cigánylány fejét hamar megjárta a szesz, s nagyszájúan újságolta:

– Azt mondják, ha becsukják a kéglit, a Párt egy sétatéri villába telepít át bennünket. Cuki, mi? Csakhogy az elvtársak jegyre kívánják majd, mert a kommunizmusban nem lesz pénz... Letép a pali egy szelvényt, odanyújtja neked, te meg kiadod a porcióját. Mit szóltok?

Vilma felháborodott:

– Adja ki nekik a hóhér. Minek nézel engem? Csak úgy osztogatom, mint végeladáskor?

Buksza Nuszi bután eltátotta a száját:

– És a jeggyel mit kezdjek? – kérdezte azután. – Töröljem ki vele a szemem?

A kis Dömöckei Márta, akinél hétvégeken mindig nagy volt a forgalom, s akit a kolléganők Szilvásgombócnak csúfoltak, abbahagyta a dörzsölést; kipirultan nézett fel a teknő mellől, homlokán apró csöppek csillogtak.

– Ha jegyre kívánják, hát csak kívánják! Tőlem kiguvadhat a szemük, amíg szétteszem nekik a lábam!

Vilma kezdett ellágyulni az italtól:

– Ugyan biza nem adnak egy krajcárt sem az elvtársak, miután befűzték a nadrágszíjat?

A cigánylány mosolygott:

– Na né, te, milyen kapzsi! Nem érted, hogy lesz olyan áruház, ahol csak mi vásárolhatunk?... Egy pont után kapsz egy bugyit, kettő után egy selyemharisnyát; ha pedig túlteljesíted a havi normát, egy kosztümöt is leakaszthatsz a vállfáról.

Szilvásgombóc indulatosan bólogatott:

– Minden szovjet mintára fog itt menni, azt mondom szaporán! Ha például az elvtársak csapnak egy murit, és díszvacsora után nőket is akarnak fogyasztani a vendégekkel, csak intenek a mi felvigyázónknak, és az rögtön odafuvaroz bennünket.

Vilmát még mindig csak a pénz érdekelte:

– És ilyenkor sem fizolnak, kisanyám?... Ennyire csórók?...

Elvira ebben is tájékozott volt:

– Laskára ne számíts, de lesz kaja, pia annyi, hogy kisámfázhatod vele a gyomrocskád!... Még pezsgővel is megkínálnak, mielőtt letépi rólád a rongyot. Mert ha ezekre rájön, mindjárt hanyatt vágna, és a szőnyegen másznak rád, mint a ruszkek: *davaj, barisnya, nem kell sem bugyi, sem harisnya!*...

Egyszerre nevettek fel, de Mari reájuk villanó pillantásától azonnal észhez tértek, kezüket megszegyenülve a szájukhoz kapták, aztán lesunyt fejjel, szóltanul dolgoztak tovább. Ebédre felvágottat hoztak, friss kenyeret és bort. Délután török kávét főztek, rántottát sütöttek, birtokba vették a konyhát, mert érezték, hogy ezek a nyilvánosház végnapjai, és többé senkitől sem féltek, sőt a könnyfakasztó együttérzés, az irgalmas cselekedet közben, amelyet sápadtra fáradtan, lucskosan is tovább gyakoroltak, lassan kivirult bennük a szenvedő harag fekete virága, és amikor Buha Zsuzsi előbátorkodott bagolyfészkéből, s meglátták puffadt arcát s hatalmas kék szemét, amelyben most tétova vörös fények villantak meg a kisírtságtól, Elvira hisztérikusan fölugrott:

– Takarodj innen, és ülj le arra a szőrehullató nagy muffodra! Mit óhajtasz?!... Talán nem fejtél bennünket eleget eddig?!...

És kilökdöste a szobából, s becsapta mögötte az ajtót. Mari azonban annyira csak a célra figyelt, a küldetésére, amelyről az anyai emlékezet szerint már a bábaasszony

beszélte annak idején, hogy nem volt benne sem gyűlölet, sem megvetés, és nem tudott semmi mással foglalkozni, miközben kétség s remény váltogatta egymást benne: hátha elhagyta bűvölő-bájoló, gyógyító ereje, amelynek híre ment, s amely idecsalta még a jobb módú polgárokat is, akik restelltek orvoshoz menni bajaikkal, olyannyira, hogy Mamuka több hasznot húzott belőle hónapok óta, mintha szobára ment volna, s ő jó ideje nem is fogadott férfiakat. Most azonban rettegett, hogy innen viszi majd el Kakas Mártont a hullakocsi, mindenki megbotránkozására és az ő kicsúfolására; mégsem hagyta abba az élesztgetést még éjszaka sem. A lányok felváltva aludtak egy-két órát a szobájukban, egyedül ő virrasztott, de estére, amikor a többiek már úgy mozgatták a kezüket, mintha az is megfagyott volna, s pusztán kényszerűségből segítettek, mivel nem hittek többé a *feltámadásban*, megtörtént a csoda, s Mari fölugrott a teknő mellől:

– Oda nézzetek! – kiáltotta, s még a hideg szobában is kipirult a boldogságtól; de a lányok értetlenül mosolyogtak. – Mintha a jég egy icipicit kezdene olvadni körülötte!...

Később azt is észrevette, hogy a fiú karjai valamivel puhábbak, hajlékonyabbak, ekkor a lányokkal sietve kiemelte a teknőből, szárazra törölte, áttette az ágyba, száján levegőt fújta be, közben a nyelv előrehúzásával a gégefedőt fölemelte, hogy a tüdőbe áramolhassék; a lányok pedig az utasítás szerint kendővel folytatták a dorzsölést, a beteg talpát kefével súrolgatták, s mikor az élet további jelei mutatkoztak, Mari tüsszentőport tett a fiú orrába; hosszan és türelmesen csiklandozta a garatot, míg Márton arcán valami tétova gorcsos fájdalom vonaglott végig, mintha nyelni akarna, de nem tudna; Elvira odaugrott, hogy forralt köményest töltsön a szájába, Mari azonban kiütötte a kezéből az üveget, és tejet kért vagy hideg vizet, mert tudta, hogy a meleg folyadék ilyen esetben égési sebeket okozhat a szájban.

A fiú lenyelt néhány kiskanálnyi tejet, aprókat böfentett, mint a csecsemő, és nem sokára fölnyitotta a szemét. Valahonnan nagyon messziről nézett, talán az elíziumi mezőkről, ahol az üdvözültek árnyékai tartózkodnak, vagy a Déli-sarkról, ahol egy kék jégtáblán ülve kicsiny fókát simogatott meztelen ölében, míg fölötte a hősirály vitorlázott a türkizkék ég alatt. És a kilenc Mária Magdolna ott állt az ágynál, a megelevenedett bádogsír körül, álmélkodva és könnyezve, hogy, íme, a tisztátalan edények házában is történhetnek csodák! És e döbbenet közben úgy érezték, ők is részesülnek a szentségből annyi kényszerű bemocskolódás után, hogy balzsamos illat lengi körül hófehér köntösüket, és a kapu fölé akasztott lámpából, ha majd fölgyújtják, mennyei fény árad szét a vérvörös helyett... Elsőként Vilma szólalt meg, ajkán úgy billegtek a fölrepedezett pirosító darabkái, akár a feslett tulipán szíromlevelei.

– Nézzétek, úgy fekszik itt a drága, mint egy herceg, csókolom azt a fölmelegedett szívét!

S mert lopva rájárt a pálinkára, mindjárt félre is tántorgott onnan, leroskadt az egyik székre, és csúf, rekedtes hangon felsírt. Nem lehetett tudni, mi történt vele, de amikor Szilvásgombóc odament hozzá, fülcsiklandó forró suttogással vallotta meg neki, hogy a király miatt hullnak a könnyei. Mert Mihai nem mondott le, és nem menekült el, hanem küszigerték a kommunisták, és hatalmas ruhásszekrényben rejtegetik; ő odahaza a kasztniban megtalálta a fényképét, és úgy belészerezett abba a cakkos szájába és az okos szemébe, hogy vele inkább megcsálná Pók Janit, mint hogy lefeküdjék ezeknek...

Mari most közel hajolt a lassan ocsúdó beteghez, de sejtette, hogy az még nagyon messzire van tőle, s átkiabálva könnyeinek rezgő függönyén, többször megismételte:

– Hallasz engem?... Mari vagyok, Fehérmacskásról!... Hogyan érzed magad?!... Mondj bár egy szót!...

De Márton csak nézett idegenkedve, néha szinte ijedten, mint aki menekülne, de nem tud, arca a gyötrődés apró fintoraitól vonaglott; aztán kimerülten ismét elszundított egy-két percre, ismét felébredt, azonban még mindig nem tudta, hol van, mi történt vele, s mikor a többszöri szólításra sem válaszolt, s már-már azt lehetett hinni, hogy végképp megnémult, mind nagyobbra kerekítette a szemét, végül pedig megszólalt, oly halk és téveteg hangon, amelyet csak Sánta Mari füle fogott fel.

– Bocsáss meg nekem...

Mari felzokogott, tenyerével elfödte a szemét, s miközben egész teste rázkódott a belső zivatartól, pillanatok alatt átélte mindazt, ami közöttük történt azon az estén, amikor a jómódú erdész fia meglepte őt egyedüllétében. „Marika, édes Marika, ha tudnád, mióta készülök én erre... erre a beszélgetésre, erre a vallomásra – erre a leánykérőre!...” Ő annyira megriadt, hogy sírni kezdett. „Ne gúnyolódjék még maga is velem, épp elég, hogy világ cégérévé tett engem ez a falu a lábam miatt, bár senkinek sem vétettem!” – mondta, de hogy utána mi és hogyan történt, amíg a fiú árnyéka még hajnal előtt elvált az ágytól, arra Sánta Mari évek múltán is csak föl-fölvillanó képekben emlékezett; Márton odatérdelt eléje, magához ölelte, lecsókolta a könnyeit az arcáról, ajkával végigcirógatta a lábát, amelyet neki eddig restellnie kellett, menyasszonyának szólította, és azt mondta, követni fogja, bárhova megy, és Isten akarata volt, hogy az utolsó percben egymásra találjanak. Mari már azt sem tudta visszaidézni, hogy a fiú csókjainak első rohamával sodorta-e az ágyba, vagy ő maga dőlt hanyatt félig már pihegő önkívületben, csak arra emlékezett, hogy éles nyilallást érzett az ágyékában, mintha oltókéssel vágtak volna bele; de utána jó volt nagyon is elmerülni a vérét bizsergető édes melegbe, s közben föl-fölbukkanva boldog meglepődéssel mosolyogni a sötétben, halk sikolyok közben. Olyan volt, akár egy mennyei hintajáték, amelyben mind magasabbra száll az eddig ismeretlen örömök felé a beteljesedés ívén... Alighogy a fiú elment, hogy többé soha vissza ne térjen, ő sietve fölkelt, és a véres lepedőt beáztatta a nagy lavórba, aztán csak ült, és hallgatta az öreg falóra nagyon is reális sántítását...

Tiszta lepedővel takarta be Mártont, s mikor a fiú megszólalt, hatalmas csalódása ellenére is szeretett volna valami szépet, megindítót mondani neki, de olyasmi történt vele, hogy később is szégyenkezve emlékezett vissza erre: egészen kifordult magából, a bűnbánó beteg fölé hajolt, és belekiáltotta annak kékesszürke arcába:

– Ó, te hitvány gazember!... Csak azért támasztottalak fel, hogy a saját kezemmel fojtsalak meg!... Tudod, mivé lettem miattad?!... Ringyóvá, kurvává, ki elvesztette annak idején a fejét a mentapálinkától meg az orgonaillattól!... Íme, igazolványom is van a foglalkozásomról, formás betűkkel kiállítva!... Most már láthatod, hova sodort a hiszékenység és a sátáni bujálkodás!... Pedig ma lehetne két kis gyerekünk és meleg fészünk, ahova hazavárnálak!...

Kifulladt, egyszeribe megcsúfult, csapzott lett, arcán sötét foltokban mázolódozott szét a konny. Intett a többieknek, hogy adjanak pálinkát, s oly eltikkadtan ivott az üvegből, mintha vizet nyelne, mikor pedig az utolsó korty is kifogyott, parancsolón mondta:

– Még adjatok!... Még!... Be akarok piálni!... Le akarom inni magam! Fetrengeni akarok és a hajamat tépni!...

Szédülten mosolygott, de a számonkérő kifakadás után lassan ismét egy másik érzés

virult ki benne, a cselekvő jóságé és a megbocsátásé, az ő igazi természete szerint, és szükségét érezte, hogy ezt egy nagyjelenetben nyilatkozza ki a lányok előtt. Karját szét-tárta, lábujjhegyre emelkedett, és prédikáló hangon kezdte:

– Mikor Jézust keresztre szegezték, két latort is megfeszítettek vele, és egyikük, gonosz cselekedeteit megbánva, fölajdult, mint ez a Kakas Márton: „Uram, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te országodba!” Jézus pedig így szólt: „Bizony, bizony mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.”

Megtántorodott, térdre esve odazuhant a fiú mellé; leemelte róla a lepedőt, és végigcsókolta még hideg, kék foltos testét a lábától a homlokáig, és forró suttogással mondta:

– Nem igaz, amit az imént az arcodba kiáltottam, egy szó sem igaz, csupán az ital szólt belőlem!... Én megbocsátok neked, és, íme, leborulok a nagy fájdalom előtt, te drága, tékozló fiú!...

Idáig ért el Sánta Mari az emlékezésben, amikor látta, hogy a bokorból két milicista lép ki, és az agyagos-törmelékes napsütötte ösvényen csúszva, önmagát egyensúlyozva elindul felé. Megállt, szembenézett velük; most már tudta, hogy nem menekülhet, hogy hamarosan leszaggatják a ruháját, megköpdösik, és gúnyolni kezdik, és ha később a fogdában megszomjazik, bizonyára vizeletet adnak majd innia, és azt mondják neki, ha ért a bűvöléshez-bájoláshoz, amint hirdette, tegye, hogy omoljanak le körülötte a falak; de mi az ő vétke? Miért kell elvesznie?! Miért nem értik meg, hogy nekik ez a fészük, mint ama sirályoké, amelyek egy fiatal tengerész elbeszélése szerint körte alakú tojásokat tojnak a meredek sziklafalra valahol Amerikában, és a tojások így nem gurulnak le. Hát nem értik, hogy sorsuk tengelye körül forogva ők sem zuhanhatnak le innen, hanem élnek a maguk életét, mint mindenki más! Miért akarja az átkozott, Sátáni Hamudius leverni a fészüket?!...

A két milicista már kinyújtotta felé a mancsát, mint két ragadozó, de akkor kiáltások hangzottak fel mögötte, sok-sok ember ordító hangja, az indulat és a kétségbeesett figyelmeztetés hangja, s mintha sötétség borult volna a tájra, mert tömeg fogta körül, és ő közben a szemét is lehunyta ijedtében, hiszen nem tudta, mi történik vele, még kik szövetkeztek ellene a két rendőrön kívül, hogy minél hamarabb elveszejtsék, hogy megöljék már itt a hegyoldalon. Csak azt érezte, hogy két vaskéz megmarkolja kétoldról, fölemeli az ösvény fölé, a kötörmelék és a katángkóré fölé, a szamártövis, az ördögsekerek és a sziklára épült házak fölé, és úgy viszi, hogy elsüvölt a szél a füle mellett; nem is rohanás volt ez már, hanem repülés, magasba emelkedés Illés tüzes szekeren. Aztán hirtelen alászállt, csak a lihegéseket, szuszogásokat hallotta, majd hideg, földszagú nyirkosság csapta meg, s egy hang a fülébe kiáltotta: „Mari, ülj itt a fenekeden, és ne mozdulj, amíg utánad nem jövünk!” Ugyanekkor mintha földindulás támadt volna, odafentről dübörögve indultak el a homokból kilazított kövek a milicisták felé és a házromboló buldózerek felé, amelyeket porfelhő borított, másféle emberek másféle kiáltása hallatszott, s mikor Sánta Mari fölnyitotta a szemét, egy ideig még nem látott, mert sziklába vájt üregben volt, s az odú szájához hengerített kő mellett alig szivárgott be némi fény.

Azon a napon huszonhét felhővári fiataalt tartóztattak le, hogy kihallgassák és utána átadják őket az ügyészségnek a hatóság képviselőinek életveszélyes megtámadása, a közbiztonság veszélyeztetése és az államrend felforgatására irányuló szervezett támadás miatt...